

Огляд нормативно-правового регулювання забезпечення інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти для дітей з інвалідністю, які мають особливі освітні потреби

Цей огляд створено у відповідь на запити батьків/опікунів у правничій допомозі, що ґрунтуються на нерозумінні діяльності основних органів та структур, пов'язаних із забезпеченням права дитини з особливими освітніми потребами (ООП) на освіту.

У довідці відзначаються положення, що регулюють інклюзію в закладах дошкільної освіти. Аналогічні положення діють для закладів загальної середньої освіти та позашкільної освіти.

Своєчасне та послідовне отримання всіх ключових висновків, подання відповідних заяв та укладання договорів є важливим для забезпечення права дитини на освіту та мінімізації бюрократичного спротиву.

Кроки забезпечення повноцінного доступу до інклюзивного навчання:

- Визначення необхідної підтримки для дитини.
- Забезпечення інклюзивної групи.
- За потреби, забезпечення супроводу дитини асистентом.

I. Визначення необхідної підтримки для дитини.

Куди звернутись	Документи, що отримуються на цьому етапі	Оскарження рішень в адміністративному порядку (звертатись до...)
ІРЦ	Висновок про комплексну оцінку, що містить • категорію (категорії) (тип (типи) особливих освітніх потреб (труднощів) дитини та інформацію щодо ступеня їх прояву; • рівень підтримки для організації інклюзивного навчання, в т.ч. має бути відзначена наявність чи відсутність потреби в асистенті учня, супроводі під час інклюзивного навчання.	Управління освіти; МОН.

Визначення категорії (типу) особливих освітніх потреб (труднощів), ступеня їх прояву та рівня підтримки особи з особливими освітніми потребами в закладі освіти, а також визначення потреби в асистенті учня та/або супроводі дитини з особливими

освітніми потребами в інклюзивному класі (групі) – є завданнями ІРЦ (інклюзивно-ресурсного центру).

Проведення комплексної оцінки здійснюється за зверненням законних представників дитини (через письмове звернення або онлайн-звернення через систему [АС "ІРЦ"](#)).

Перелік документів, що подаються, визначений Постановою КМУ [№545](#).

Максимальна тривалість проведення комплексної оцінки: 1 місяць з моменту подання звернення.

Оскаржити рішення ІРЦ можна в адміністративному порядку, подавши звернення до відповідного управління освіти. Основним міністерством, відповідальним за роботу ІРЦ є МОН.

II. Забезпечення інклюзивної групи у закладі дошкільної освіти.

Куди звернутись	Документи, що подаються на цьому етапі	Оскарження рішень в адміністративному порядку (звертатись до...)
Заклад дошкільної освіти	• Заява законного представника • Висновок ІРЦ	Управління освіти; МОН.

Відповідно до «[Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти](#)», керівник закладу дошкільної освіти приймає рішення про утворення інклюзивної групи на основі наступних документів:

- заява, подана законним представником дитини,
- а також висновок ІРЦ про комплексну оцінку розвитку дитини.

Можливі причини відмовити у створенні інклюзивної групи: відсутні.

Допустима кількість дітей з ООП в одній групі залежить від необхідного рівня їх підтримки. Норми визначені у п.5. [Порядку](#).

З боку закладу освіти, для забезпечення інклюзивного класу створюються відповідні умови простору (облаштування приміщення), а також вводиться посада **асистента вихователя**, який відповідає за підтримку освітнього процесу для дитини з ООП.

Також, за письмовою заявою законного представника дитини, якщо це визначено висновком ІРЦ, заклад дошкільної освіти забезпечує доступ до освітнього процесу **асистента дитини**.

III. Забезпечення супроводу дитини асистентом.

Супровід дитини під час інклюзивного навчання асистентом є соціальною послугою, що виражається у підтримці та допомозі в пересуванні, самообслуговуванні, комунікації, харчуванні, орієнтації у просторі та інші допоміжні дії для дитини.

Важливо: заклад освіти не є відповідальним за надання дитині асистента.

Куди звернутись	Документи, що отримуються на цьому етапі	Оскарження рішень в адміністративному порядку (звертатись до...)
Виконавчий орган місцевої влади / Надавач соціальних послуг*	• Оцінка індивідуальних потреб • План індивідуального супроводу • Договір про надання соціальних послуг	Управління соц.захисту; МінСоц.

* асистентом дитини (особою, яка надає послугу) може бути соціальний робітник (від державного закладу чи НДО) або ФОП.

Для отримання соціальної послуги за рахунок бюджетних коштів законний представник дитини має подати письмову заяву з копією висновку ІРЦ до виконавчого органу місцевої ради. Можливе також електронне подання заяви.

Отримувачем цієї соціальної послуги є дитина, яка відповідно до висновку ІРЦ потребує супроводу під час інклюзивного навчання.

Соціальний робітник чи ФОП перед тим як мати можливість надавати послугу, проходить відповідне навчання, організоване обласними, Київським міським центрами соціальних служб.

Після того, як прийнято рішення про надання послуги асистента дитини:

1 – Проводиться оцінювання індивідуальних потреб дитини в рамках соціальної послуги (протягом 5 робочих днів).

2 – На основі оцінки індивідуальних потреб складається індивідуальний план (протягом 5 робочих днів) та укладається договір про надання соціальної послуги.

Через 30 днів з дати надання соціальної послуги і надалі може проводитися повторне оцінювання індивідуальних потреб з метою коригування індивідуального плану.

Договір про надання соціальних послуг підписує законний представник дитини.

Нотатка: досі в Україні часто функція асистента дитини здійснюється родичами на волонтерських засадах, а не як соціальна послуга.

Доступ асистента дитини до закладу освіти.

Оскільки асистент дитини не є працівником системи освіти, а кожен заклад освіти відповідає за безпеку всіх дітей, визначено мінімальні вимоги для того, щоб асистенту дитини було дозволено супроводжувати дитину.

Вимоги до асистента:

- проходження спеціалізованої підготовки (не менше 15 годин),
- проходження профілактичного медичного огляду;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку закладу освіти та пов'язаних правил.

Умови допуску до освітнього процесу:

- письмова заява законного представника дитини;
- наданий закладу освіти висновок ІРЦ (що містить положення про необхідність супроводу дитини асистентом);
- підписаний договір про участь асистента учня (дитини) в освітньому процесі в закладі освіти.

Довідка підготовлена з врахуванням нормативно-правових актів, чинних станом на 27.11.2023.

Дізнатись більше:

ЗУ [«Про освіту»](#)

ЗУ [«Про дошкільну освіту»](#)

ЗУ [«Про соціальні послуги»](#)

Постанова КМУ №545 від 12 липня 2017 року [«Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр»](#)

Постанова КМУ №530 від 10 квітня 2019 року [«Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти»](#)

Постанова КМУ №587 від 01 червня 2020 року [«Про організацію надання соціальних послуг»](#)

Наказ Міністерства освіти і науки України №1236 від 17 листопада 2021 [«Про затвердження Умов допуску асистента учня \(дитини\) до освітнього процесу для виконання його функцій та вимог до нього»](#)

Наказ Міністерства соціальної політики №718 від 23 грудня 2021 [«Про затвердження Державного стандарту соціальної послуги супроводу під час інклюзивного навчання»](#)